

LING-projektens intervju

Kvantitativa mått på språkanvändning och deras samband med utbildningsnivå och kön

Kjell Härnqvist
Ulf Christianson
Jan-Gunnar Tingsell

LING 6
Långtidseffekter av utbildning

Rapport nr 1985:06
Institutionen för pedagogik
Göteborgs universitet

**TILLHÖR REFERENSBIBLIOTEKET
UTLÅNAS EJ**

LING-projektens intervju

Kvantitativa mått på språkanvändning och deras
samband med utbildningsnivå och kön

Kjell Härnqvist Ulf Christianson Jan-Gunnar Tingsell

LING 6

Långtidseffekter av utbildning

Förord

Denna rapport inleder en ny fas av redovisningen för LING-projekten. Tidigare har fem rapporter behandlat en enkätundersökning som genomfördes 1980. Nu har turen kommit till de personliga intervjuer med ca 500 av enkättagarna som gjordes under 1982-83. De resultat som redovisas här avser uteslutande formella aspekter av intervjuvaren, närmare bestämt mängden och variationen i deltagarnas ordanvändning satta i relation till bakgrundsvariablerna kön, socialgrupp, intelligens och utbildning.

Vid tillkomsten av denna rapport har arbetsfördelningen i huvudsak varit följande. Ulf Christianson har svarat för intervjuens uppläggning och anvisningarna för dess registrering för databehandling. Jan-Gunnar Tingsell har konstruerat och beräknat de olika språkvariablerna. Kjell Härnqvist har genomfört resultatanalyserna och författat utkast till rapporten.

Grundmaterialet kommer från intervjuer vilkas insamling administrerades av Anna Gabriels och utfördes av sexton intervjuare. Jonas Löfström vid Göteborgs universitets institution för språkvetenskaplig databehandling gav råd beträffande registreringen för databehandling.

Denna registrering har utförts av Ann-Marie Dahlberg, Ann-Christin Dahlqvist, Lisbeth Malm och Ragnhild Pettersson. Lisbeth Malm har skrivit rent denna rapport.

LING-projekten bekostas av Riksbankens Jubileumsfond samt universitets- och högskoleämbetet.

Innehållsförteckning

Förord

Innehållsförteckning

Tabell- och figurförteckning

Sammanfattning

Summary

Kapitel 1	Introduktion.....	1
Kapitel 2	Intervjun.....	2
	Uppläggning.....	2
	Genomförande.....	4
	Urvalet av intervjupersoner.....	4
	Registrering för databehandling.....	6
Kapitel 3	Språkvariabler.....	8
Kapitel 4	Design och material för gruppjämförelser.....	11
Kapitel 5	Resultat av gruppjämförelser.....	14
Kapitel 6	Diskussion.....	22
Referenser	24
Bilagor		

Tabell- och figurförteckning

Tabell 1	Antalet intervjuer inom olika grupper av LING-materialet.....	6
Tabell 2	Korrelationer mellan språkvariabler inom N-materialet (n=239).....	10
Tabell 3	Material för N-jämförelser.....	12
Tabell 4	Ovägda medeltal, standardavvikelse och variationskvoter för N-materialet.....	15
Tabell 5	Signifikanta skillnader mellan utbildningsnivåer med kön, socialgrupp och intelligens under kontroll.....	16
Tabell 6	Signifikanta skillnader mellan män och kvinnor med socialgrupp och utbildning under kontroll.....	18
Tabell 7	Signifikanta skillnader mellan socialgrupper med kön, intelligens och utbildning under kontroll.....	19
Tabell 8	Signifikanta skillnader inom R-gruppen mellan intelligensnivåer med kön och socialgrupp under kontroll.....	20
Figur 1	Sammanfattning av huvudresultaten.....	21

SAMMANFATTNING

Härnqvist, K., Christianson, U. och Tingsell, J-G.
LING-projektens intervju - Kvantitativa mått på
språkanvändning och deras samband med utbildningsnivå
och kön. Rapporter från institutionen för pedagogik,
Göteborgs universitet, 1985:06.

issn 0282-2164

Antal sidor: 31

I andra fasen av LING-projekten utfördes personliga intervjuer med ca 500 individer ur det material som ligger till grund för LING-projekten. Denna rapport studerar kvantitativt uppmätta språkliga egenskaper hos intervju svaren. Ett stickprov om 239 personer delades upp efter kön, socialgrupp, intelligens och utbildningsnivå. Undergrupperna jämfördes i 21 variabler beräknade ur de datorregistrerade intervjuerna. I nästan alla variabler skilde sig män signifikant från kvinnor, bl a genom att t ex använda fler ord, fler olika ord, fler långa ord och genom att tala mer mellan intervjuarens inlägg. Liknande skillnader återfanns mellan högre och lägre utbildningsnivåer även om de signifikanta skillnaderna härvidlag var färre. Ordlängd var den variabel som differentierade kraftigast mellan utbildningsnivåer. De datorregistrerade intervjuerna kommer senare att användas också för kvalitativa analyser av det talade språket.

Beställes från: Institutionen för pedagogik
Göteborgs Universitet
Box 1010
431 26 Mölndal

Summary

In the second phase of the LING-projects personal interviews were conducted with 500 individuals from the national sample on which the projects are based. This paper is a preliminary report on quantitative linguistic characteristics of the speech recorded from the interviews. A sample of 239 individuals was divided according to sex, social background, intelligence and educational level. The subgroups were compared in 21 variables derived from the interviews. In almost all variables men differed significantly from women for instance, by using more words, more different words, more long words, and speaking more between the interventions of the interviewer. Similar differences were found between higher and lower levels of education obtained, although the number of significant differences was smaller in this case. Word length was the variable that differentiated most between educational categories. The computer recorded interviews will, later on, be used also for qualitative analyses of the spoken language.

Kapitel 1

Introduktion

LING-projekten avser att belysa långtidseffekter av utbildning. Deras grundmaterial hämtas från en longitudinell undersökning som följer ett representativt stickprov av personer födda 1948 från 13 års ålder. Ur detta stickprov togs för LING-projekten ut tre delvis sammanfallande undersökningsmaterial:

- ett material för jämförelser mellan personer som lämnat utbildnings-systemet på olika nivåer, här kallat N-materialet för N(ivå)jämförelser
- ett material för jämförelser mellan personer som genomgått olika uni-versitets- och högskoleutbildningar, här kallat U-materialet för U(ni-versitets- och högskole)jämförelser
- ett slumpmässigt sammansatt representativt material.

Dessa tre undersökningsmaterial deltog i projektens enkät del 1980 (jfr rapporterna LING-1 - LING-5). Där har deltagarnas inställning till utbildning, arbetsförhållanden, fritidssysselsättningar mm och deras tilltro till egna färdigheter studerats. Ett delurval av materialen N och U har därefter 1982-1983 även deltagit i personliga intervjuer avsedda dels att komplettera och fördjupa kunskaperna från postenkäten, dels ge underlag för analyser av deltagarnas faktiska kommunikationsfärdigheter och kognitiva nivå. Intervjun fick därvid fungera som alternativ till formella test som varken var möjliga inom postenkäten eller lämpliga som del av intervjun.

Denna rapport redovisar ett första försök att utvinna språklig information ur intervjuerna inom N-materialet, vars registrering för databehandling nu nått så långt att en preliminär rapportering bedömts lämplig. Denna bör ge en uppfattning om möjligheterna att finna olikheter i språkligt hänseende mellan undergrupper som genomgått formell utbildning av olika omfattning.

I rapporten behandlas först intervjuens uppläggning, urvalet av intervjupersoner och registreringen för databehandling. Därefter beskrivs de språkliga variabler som i en första omgång tagits ut ur den databehandlade texten. Därefter redovisas resultat från jämförelser mellan olika utbildningsnivåer under kontroll av vissa bakgrundsvariabler.

Kapitel 2

Intervjun

Intervjuernas uppläggning, genomförande och registrering för data-behandling liksom det insamlade materialets sammansättning kommer att ingående dokumenteras i en särskild rapport när registreringsarbetet är avslutat. Här ges endast en sammanfattande beskrivning som bakgrund till de språkliga analyser som skall redovisas.

Uppläggning

Intervjun var uppbyggd kring en stomme av huvudfrågor som skulle ställas till samtliga tillfrågade. Dessa huvudfrågor kunde kompletteras genom uppföljningsfrågor anpassade till de inledande svaren och genom kommentarer avsedda att stimulera till större utförlighet eller precision i svaren.

Efter identifikation av den intervjuade och en kortfattad introduktion som hänvisar till tidigare brev- och telefonkontakter följer avsnitten:

A. Bakgrund

Konkreta frågor om utbildning, uppväxtort, arbeten, yrke, civilstånd, barn samt ev partners yrke. Dessa besvaras kortfattat och fungerar dels som uppvärmning, dels som bakgrund till resten av intervjun. Liknande information finns i enkätsvaren, men dessa var ej kända för intervjuaren.

B. Yrkesval

Motiv och tidpunkt för val av yrke, alternativa yrkesplaner, för- och nackdelar med yrket, närmaste skolkamraters yrken, föräldrarnas inställning till yrkesvalet.

C. Arbete kontra utbildning efter obligatoriska skolan

Motiv för valet att fortsätta i utbildning, alternativt att börja arbeta direkt efter skolan. Olika nyckelord visades på kort som den intervjuade fick kommentera. Vad gick de miste om som slutade skolan resp de som fortsatte? Sistnämnda fråga är ett första exempel på försök att få till stånd mer allmänna resonemang som belyser den svarandes begreppsutbildning.

D. Föräldrars och syskons utbildning och yrke mm

Här söktes faktainformation om föräldrars och ev syskons ålder, yrke och utbildning samt den intervjuades uppfattning om föräldrarnas inställning till syskonens utbildnings- och yrkesval.

E. Skolan

Hur det var i skolan samt hur man tror sig vara ihågkommen av sina klasskamrater och lärare (med specifikation på olika skolstadier) utgjorde teman för huvudfrågorna.

F. Inställning till kompetens

Såväl innehåll som nivå och karaktär hos kompetensbegreppet söktes i en frågesekvens av följande struktur:

Vad skall man få lära sig i skolan? Är det något annat som är viktigt men som man inte lär sig i skolan? Är det något som du skulle vilja lära dig nu? I så fall hur?

G. Engagemang i samhällsfrågor

Huvudfrågorna var i tur och ordning följande: Är det någon nu aktuell fråga som du tycker att det är särskilt betydelsefullt att ta ställning till? Hur tänker du själv i den frågan? Motsvarande resonemang kring temat Sveriges ekonomi (alternativt annat tema om detta redan valts spontant).

På vissa ställen i intervjun skulle intervjuaren göra anteckningar om svaren i sitt formulär. I avsnitten A och D (delvis) var informationen lätt att registrera i denna form. I andra avsnitt gjordes anteckningar närmast av intervjumetodiska skäl och för att få underlag för analyser av intervjuarens uppfattning om svaren.

Som riktpunkt för intervjuernas utförlighet och längd gällde att de borde ta 50-55 minuter - något som rent praktiskt underströks av att de skulle bandinspelas och om möjligt rymmas på ena sidan av ett 2 x 60 minuters band.

Genomförande

Intervjuerna utfördes av sexton personer med tidigare erfarenhet av intervjuarbete, i flertalet fall utbildade psykologer. Av dem var tretton kvinnor. I likhet med intervjupersonerna var de bosatta i olika delar av Sverige. De fick sig intervjupersoner tilldelade inom "distrikt" kring sina bostadsorter.

Före intervjuinsamlingens början deltog flertalet i en särskild kurs vid institutionen i Mölndal, vilken behandlade såväl intervjuens syfte och uppbyggnad som inspelningsteknik och administrativa rutiner. De fick också öva genomförande av själva intervjun och efter kursen utföra ett antal provintervjuer på hemorten med personer ur undersökningspopulationen men utanför det stickprov som skulle ingå i intervjudelen. När provintervjuerna hade avlyssnats och godkänts fick intervjuarna i olika omgångar uppgift om vilka personer de skulle ta kontakt med och intervjua. Sådana som inte kunde nås ersattes med reserver. Samtliga inkomna intervjuer avlyssnades av projektledningen innan de godkändes för registrering.

Urvalet av intervjupersoner

Den databas på vilken den longitudinella undersökningen bygger var uttagen enligt födelsedatum (den 5, 15 och 25 i varje månad 1948). Deltagarna i projektet är följaktligen spridda över hela Sverige. Detta utgjorde inte något hinder vid postenkäten. Vid intervjuerna var det däremot nödvändigt att av kostnads skull koncentrera materialet till områden som relativt lätt kunde nås av intervjuare, vilket i

praktiken innebar i och kring vissa större orter. Vilka orter blev i viss mån beroende på var lämpliga intervjuare kunde erhållas. En relativt god representativitet med avseende på regional och "tätortsmässig" fördelning torde ändå ha uppnåtts.

Det bedömdes möjligt inom projektets resurser att intervjua maximalt omkring 600 personer. Dessa borde fördela sig så att två olika typer av jämförelser kunde göras, nämligen

- jämförelser mellan personer som lämnat utbildningssystemet på olika nivåer (den problemställning som belyses i "riksbanksdelen" av LING), i fortsättningen kallade N-jämförelser.
- jämförelser mellan olika kategorier av högskoleutbildade (UHÄ-delens problemställning), i fortsättningen kallade U-jämförelser.

N-jämförelserna tillämpar i princip samma design som analyserna av enkät-svar i LING-5, där utbildningsnivåer jämfördes under konstanthållande av kön, socialgrupp och intelligens och med materialet begränsat till deltagare från arbetar- resp lägre tjänstemannahem. En reduktion av antalet undergrupper i förhållande till enkätanalysen var dock nödvändig - från 84 till 24 på sätt som redovisas i kapitel 3. Inom varje undergrupp var riktpunkten 10 bearbetningsbara intervjuer, vilket sammanlagt skulle ge 240 intervjupersoner.

U-jämförelserna görs mellan ämneslärare, mellanstadie-lärare, lägstadie-lärare, socionomer och högskoleutbildade i övrigt. Detaljer om detta urval redovisas i annat sammanhang.

I viss utsträckning kan samma intervjupersoner brukas för både N- och U-jämförelser. Urvalet har också inriktats på att i så stor utsträckning som möjligt medge sådan dubbelanvändning. Av tabell 1 framgår att 502 intervjuer godkännts för användning i undersökningen. Sammanlagt 251 (173+78) av dessa kan ingå i N-jämförelserna. Lika många avser högskoleutbildade utanför N-designen, men till dessa kommer de 78 som kan ingå i båda typerna av jämförelser, vilket sammanlagt ger 329 intervjuer för U-jämförelser.

Tabell 1. Antalet intervjuer inom olika grupper av LING-materialet.

	Enbart	Jämte N-jämför.	S:a
N-jämförelser:	173		173
U-jämförelser:			
Lärare	109	23	132
Socionomer	45	10	55
Övr. högskoleutb.	97	45	142
Sammanlagt	424	78	502

Koncentrationen av intervjuandet till vissa "distrikt", designens utslutning av vissa undergrupper och ersättandet av förstahandsuttagna med reserver påverkar givetvis resultatens generalitet. I viss utsträckning kan dessa inflytanden belysas genom jämförelser med basdata från 13 års ålder och enkätresultat. Sådana bearbetningar kommer att redovisas i den fulligare dokumentationen av intervjuundersökningen. Representativitetsfrågor diskuteras emellertid också i anslutning till resultatredovisningen i denna rapport.

Registrering för databehandling

De bandinspelade intervjuerna har registrerats för maskinell databehandling, dvs avlyssnats och ordagrant inskrivits på textskärmsterminal kopplad till institutionens PRIME-dator. Denna form av registrering möjliggör dels ett flexibelt uttag av utskrifter från intervjuernas olika avsnitt för innehållslig och formell analys, dels beräkning av kvantitativa mått på ordanvändning, upprättande av frekvensordlista och konkordanser för grupper av intervjupersoner mm. Utan en ständigt tillgänglig institutionsdator hade en sådan registrering varit omöjlig av kostnads-skäl.

För inskrivningen av intervjuerna har noggranna rutiner utarbetats och tränats in av fyra maskinskrivningsvana personer som gjort detta arbete. I stort sett bygger de använda konventionerna på erfarenheter som gjorts vid institutionen för språkvetenskaplig databehandling. Med undantag för vissa vanliga talspråksformer (såsom "sa" i st f "sade", "nån" i st f "någon"), vilka skrivits ut som de låter, har orden skrivits med normal stavning, alltså ej fonetiskt. Ingen uppdelning i meningar med hjälp av konventionell interpunktion har gjorts. Däremot har pauser samt avbrutna ord eller satser markerats med särskilda tecken. En mer detaljerad redovisning av skrivreglerna lämnas i den särskilda rapporten om intervjuerna.

Vid registreringen har olika delar av intervjun behandlats på olika sätt. Det inledande avsnittet med bakgrundsinformation (A) och informationen om föräldrars utbildning och yrke (D 1-4) har bara avlyssnats och kontrollerats mot intervjuarens anteckningar i formuläret. Övriga delar, dvs huvudparten av intervjun, har registrerats i sin helhet som löpande text. Varje intervjureregistrering har avslutats med en kontrollutskrift av en frekvensordlista för resp intervjuperson, genom vilken t ex felstavade ord lätt kunnat lokaliseras och ändras. Utvalda utskrifter har lästs mot den bandade intervjun, och samma intervju har i vissa fall registrerats av mer än en utskrivare. Även om dessa kontroller lämnas mer information i den fullständigare dokumentation som skall komma. Exempel på utskrift resp frekvensordlista för enskild person ges i bilagorna 1 - 2.

Varje intervju har i genomsnitt tagit 5½ timmar att registrera, sammanlagt alltså ett mycket tidskrävande arbetsmoment inom projektet. Variationerna i utskriftstid är högst betydande beroende på skillnader i intervjuernas längd, språkformer och uttal men också på variationer i datorns belastning.

Kapitel 3

Språkvariabler

Fram till slutet av juni 1984 hade 362 intervjuer registrerats. Språkvariabler har beräknats på detta underlag. Bland de 362 återfinns huvuddel, av dem som kan ingå i N-jämförelser, nämligen 239 intervjuer. En preliminär rapportering av N-jämförelser bedömdes i detta skede lämplig, närmast för att ge en uppfattning om språkvariablernas användbarhet för att karaktarisera undergrupper bland de intervjuade.

De hittills konstruerade språkvariablerna bygger samtliga på sådan information som kan tas direkt ur den ordagranna registreringen av intervjuerna. De förutsätter ingen ytterligare klassifikation av ord, satsbyggnad eller andra mer kvalitativa språkliga egenskaper hos texten, men sådana variabler bör kunna utvecklas i en senare fas av bearbetningen förutsatt att de preliminära beräkningarna ger uppmuntrande resultat.

Underlaget för beräkning av språkvariabler utgörs av vad som registrerats som löpande text (jfr kap. 2). Intervjupersonens samtliga inlägg bildar tillsammans basen för de olika måtten. Intervjuarens frågor finns också registrerade. Dessa har använts för att definiera variabeln Antal inlägg, däremot inte gjorts till föremål för någon egen språklig analys.

De sju första variablerna avser antalet ord som sagts av intervjupersonen, dels totalt, dels inom vart och ett av avsnitten B-G. Variablerna betecknas

- (1) Ord totalt
- (2-7) Ord B, C ... G

Nästa fem variabler avser antalet olika ord (graford) i en intervju, här kallade ordlisteord. Dessa har räknats dels totalt, dels inom klasser efter användningsfrekvens (f), dvs sådana som förekommer bara en gång, gånger etc. Variablerna betecknas

- (8) Ordlisteord totalt
- (9) Ordlisteord $f=1$
- (10) " $f=2-5$
- (11) " $f=6-20$
- (12) " $f>20$

Härefter följer några variabler som avser textens uppdelning, nämligen

- (13) Inlägg, som avgränsas genom frågor och kommentarer från intervjuaren;
- (14) Ord/inlägg, dvs Ord totalt delat med Inlägg;
- (15) Pauser, dvs pausmarkeringar gjorda enligt bedömning i samband med registreringen;
- (16) Avbrutna ord och satser, också enligt bedömning i samband med registreringen, t ex när den intervjuade avbryter sig och sedan börjar på nytt igen.

Två ytterligare variabler utgör kvoter mellan redan angivna, nämligen

- (17) Ord/ordlisteord, dvs Ord totalt delat med Ordlisteord totalt;
- (18) Ordlisteord $f=1$ /Ordlisteord totalt (i %), dvs andelen ordlisteord som förekommer bara en gång.

De sista tre variablerna mäter ordlängd, nämligen

- (19) Ordlisteord med mer än 10 bokstäver.
- (20) Ordlisteord med mer än 10 bokstäver / Ordlisteord totalt (i %)
- (21) Ordlängd (genomsnittligt antal bokstäver) i ordlisteord $f=1$.

Korrelationer mellan de olika språkvariablerna har beräknats inom materialet för N-jämförelserna (239 intervjuer). Dessa korrelationer redovisas i tabell 2 (se nästa sida).

De högsta korrelationerna återfinns mellan de olika måtten på antalet ordlisteord inbördes och i förhållande till antalet ord. Mellan ordantalen i olika avsnitt förekommer däremot större individuella variationer. Genomgående är det avsnitt D (Föräldrar och syskon) som intar mest fristående ställningen i förhållande till övriga antalsmått, men där har endast de svar som berör syskonen registrerats fullständigt, vilket förklarar att D-svar i vissa fall helt saknas. Ordlängdsmåtten är högt korrelerade inbördes liksom med de olika antalsmåtten. Mest skilda från övriga variabler är antalet pauser och antalet inlägg, det senare t o m svagt negativt korrelerat med flera andra mått.

Som helhet ger korrelationsmatrisen ett intryck av att antalet variabler kan reduceras, men innan så sker bör måtten relateras också till icke språkliga variabler. Även korrelationer i nivån 0,8 ger nämligen utrymme för variation som kan visa sig vara av intresse.

Kapitel 4

Design och material för gruppjämförelser

I LING-5 har de allmänna principerna för N-jämförelser diskuterats. Det primära intresset gäller skillnader mellan personer som lämnat utbildningssystemet på olika nivåer enligt omfattningen av teoretiskt betonade utbildningsmoment. För att sådana skillnader skall kunna betraktas som effekter av den genomgångna utbildningen måste bakgrundsvariabler som starkt påverkar valet av utbildning och förutsättningarna att tillgodogöra sig utbildning hållas under kontroll. Detta sker här med hjälp av variablerna kön, socialgrupp och intelligens mätt vid 13 års ålder, dvs före de första viktiga valsituationerna inom utbildningssystemet.

Eftersom de högre socialgrupperna är svagt representerade på lägre utbildningsnivåer koncentreras jämförelsen till socialgrupperna E (arbetare) och C (lägre tjänstemän utan utbildning över folkskola). Av motsvarande skäl begränsas variationen i intelligenshänseende till två mellannivåer motsvarande skalstegen 4-5 (lägre) resp 6-7 (högre) på en 9-gradig skala. På nivån 1-3 förekommer mycket få med utbildning utöver den obligatoriska; på nivån 8-9 få utan högre utbildning.

Utbildningsvariabeln hade i LING-5 sju nivåer, nämligen: O (folkskola) Y (yrkesskola), E (enhetsskola), R (realskola), F (fackskola), G (gymnasium) och H (högskola). Mer exakta definitioner av dessa kategorier återfinns i LING-3. I intervjudesignen uteslöts de båda minsta grupperna, enhetsskola och fackskola. Kategorierna realskola, gymnasium och högskola gavs en något snävare avgränsning. Vissa utbildningar som nu tillhör högskolan men baseras på grundskola eller tvåårig gymnasieskola återfinns i kategori G. För mera exakta beskrivningar av dessa avgränsningar hänvisas till den detaljerade intervjurapporten.

Kön, två socialgrupper, två intelligensnivåer och fem utbildningsnivåer skulle ge 40 undergrupper. Även detta bedömdes vara ett alltför stort antal. Därför uteslöts kategorierna G och H på den lägre intelligensnivån samt O och Y på den högre. Den mellersta kategorin (R) blev däremot företrädd på båda intelligensnivåerna. Detta resulterade i 24 undergrupper, och riktpunkten blev som tidigare nämnts att intervjua 10 personer i varje sådan undergrupp. Designen som helhet framgår av tabell 3, där också det antal anges för vilka språkliga variabler nu har beräknats.

Tabell 3. Material för N-jämförelser.

Intelligens	Kön	Socialgrupp	O	Y	R	G	H	S:a
Lägre	M	Arb	9	11	8	-	-	28
		Tjm	9	8	10	-	-	27
	K	Arb	9	8	10	-	-	27
		Tjm	10	7	9	-	-	26
Högre	M	Arb	-	-	8	14	11	33
		Tjm	-	-	8	13	14	35
	K	Arb	-	-	10	10	12	32
		Tjm	-	-	10	11	10	31
S:a			37	34	73	48	47	239

Som framgår av tabellen blev antalen i de lägre utbildningsgrupperna något mindre än det eftersträfvade antalet 10 - sammanlagt 144 för O, Y och R mot eftersträfvade 160. I gengäld är antalet på nivåerna G och H något större - 95 mot riktmärket 80. Ytterligare 12 intervjuer finns utskrivna men hälften av dem tillhör G och H som redan är tillräckligt stora. "Underskottet" i lägre utbildningsgrupper beror på svårigheter att återfinna och avtala tid för intervju med personer i dessa grupper. "Överskottet" i högre utbildningsgrupper beror på samkörningen med högskoleundersökningen.

Trots dessa oregelbundenheter i förhållande till den tänkta sammansättningen är det möjligt att utifrån utbildningsnivån göra tre slags jämförelser i materialet, nämligen

- mellan O, Y och R med kön och socialgrupp under kontroll på den lägre intelligensnivån
- mellan R, G och H med kön och socialgrupp under kontroll på den högre intelligensnivån
- mellan lägre och högre intelligensnivå med kön och socialgrupp under kontroll inom utbildningsnivå R.

Därtill kan språkvariablerna studeras i relation till kontrollvariablerna kön och socialgrupp.

Som statistisk metod har valts tvåvägs variansanalys, vilket ger besked om ev signifikanta skillnader såväl mellan kategorier inom resp huvudvariabel som mellan kön resp socialgrupper, likaså ev samspel mellan olika variabler. Det datorprogram som använts, BMDP2V, korregerar för variationer i undergruppernas storlek. I utskriften erhålls förutom uppdelningen av variansen och signifikansprövningar även undergruppernas medeltal och standardavvikelser, vilka behövs för den deskriptiva delen av resultatredovisningen. ↑

Kapitel 5

Resultat av gruppjämförelser

Före redovisningen av gruppjämförelserna skall vi i tabell 4 sammanställa medeltal och standardavvikelser för undersökningsmaterialet som helhet. "4 har därvid valt att beräkna totalmedelvärdet som ett ovägt medeltal av 24 undergruppernas medeltal. Därigenom elimineras inflytandet av de oavsiktliga ojämheterna i gruppstorlekar och alla undergrupper får lika vikt. Även spridningsvärdet har beräknats som ett medeltal av undergruppernas standardavvikelser. Därigenom undviks dessutom att medeltalsskillnader verkar spridningsmått. För ovanlighetens skull har det här varit menligt fullt att också beräkna kvoterna mellan spridningsvärden och medeltal (ibland kallade variationskvoter). Dessa skiljer sig markant mellan olika variabler.

Det sammanlagda antalet ord i den intervjuades tal är i genomsnitt drygt 4000 med en spridning som är ungefär tredjedelen så stor. Den kortaste utskriften innehåller 1268 ord, den längsta 9213. Variationen är alltså högst betydande. Relativt sett är variationen ännu större i de olika avsnitten av intervjun, vilket liksom de tidigare redovisade korrelationerna innebär att olika intervju personer fördelat sitt tal ojämnt över de olika teman som behandlats. Särskilt gäller detta avsnitt D (Föräldrar och syskon) där vissa inte har haft anledning att ge några svar alls.

Intervju personerna har i genomsnitt använt drygt 700 olika ord, varav mer än hälften bara förekommer en enda gång, en dryg fjärdedel 2-5 gånger, tiondel 6-20 gånger och en tjugondel mer än 20 gånger. Den relativa spridningen mellan de intervjuade är ungefär lika stor på alla frekvensnivåer, och vi har också tidigare i korrelationerna kunnat se ett synnerligen starkt samband mellan dessa mått. Andelen engångsanvända ordlisteord (var. 18) varierar ganska lite mellan olika intervjuade. Likaså är förhållandet mellan totalt ordantal och antal ordlisteord (var. 17) relativt stabilt kring medeltalet 5,4.

Tabell 4. Övägda medeltal, standardavvikelser och variationskvoter för N-materialet.

	Medeltal	SD inom celler	SD/Medeltal (%)
1 Ord totalt	4023	1421	35
2 B	1115	531	48
3 C	721	299	41
4 D	84	87	104
5 E	815	380	47
6 F	589	267	45
7 G	703	347	49
8 Ordlisteord totalt	739	187	25
9 f=1	426	115	27
10 f=2-5	208	55	26
11 f=6-20	71	18,6	26
12 f>20	35	10,1	29
13 Inlägg	100	25,4	25
14 Ord / Inlägg	43	18,4	43
15 Pauser	109	86	79
16 Avbrutna ord och satser	156	107	69
17 Ord / Ordlisteord	5,4	0,79	15
18 Ordlisteord f=1 / Ordlisteord totalt (%)	57,3	2,84	5
19 Ordlisteord >10 bokstäver	59	29,4	50
20 Ordlisteord >10 bokstäver / Ordlisteord totalt (%)	7,56	1,72	23
21 Ordlängd ordlisteord f=1	6,13	0,30	5

Intervjupersonens tal är i medeltal fördelat på 100 inlägg, vilkas genomsnittliga längd varierar avsevärt mellan individerna. Pauser resp avbrott som noterats vid avlyssningen visar båda högt betydande individuella variationer. På denna punkt kan det vara intressant att senare kontrollera om det finns systematiska variationer mellan utskrivarna, eftersom ett bedömningsmoment här har kommit in.

I genomsnitt vart tolfte ordlisteord har mer än 10 tecken. Variationen i antalet sådana ord är högst betydande och delvis en återspeglning av antalen ord och ordlisteord, med vilka antalet långa ord visat sig vara högt korrelerat. Ordrlängden hos enfrekvensord är drygt 6 tecken med en variation som är liten men därför inte ointressant, vilket snart skall visa sig.

Resultaten av variansanalyserna sammanfattas i tabeller över signifikanta gruppsskillnader ($p < 0,05$). För de grupper som skiljer sig åt anges dels ovägda medeltal och dels en kvot mellan medeltalsskillnaderna och den genomsnittliga inomgruppspridningen i hela materialet (jfr tabell 4). Denna kvot underlättar jämförelserna mellan variabler med starkt varierande skalomfång. Vi börjar med huvudvariabeln utbildningsnivå.

Tabell 5. Signifikanta skillnader mellan utbildningsnivåer med kön, socialgrupp och intelligens under kontroll.

Nivåerna O, Y och R

		O	Y	R	R-O	DIFF/SD
4 Ord D		62	73	113	51	0,59
18 Ordlisteord f=1 /	M	57,4	57,2	56,4	-1,0	-0,35
Ordlisteord totalt (%)	K	54,6	55,8	57,6	3,0	1,06
20 Ordlisteord >10 bokstäver /		5,90	6,69	7,17	1,27	0,74
Ordlisteord totalt (%)						

Nivåerna R, G och H

		R	G	H	H-R	DIF...
2 Ord B		993	1231	1343	350	0,66
8 Ordlisteord totalt		699	809	837	138	0,74
9 f=1		410	468	491	81	0,70
10 f=2-5		190	230	232	42	0,
11 f=6-20		66	75	76	10	0,54
13 Inlägg		106	91	90	-16	-0,63
14 Ord / Inlägg		36	50	51	15	0,82
19 Ordlisteord >10 bokstäver		51	74	83	32	1,09
20 Ordlisteord >10 bokstäver /		7,03	8,87	9,70	2,67	1,55
Ordlisteord totalt (%)						
21 Ordrlängd ordlisteord f=1		6,06	6,33	6,52	0,46	1,53

Mellan de lägre utbildningsnivåerna finns det bara tre signifikanta skillnader. En avser ordantalet i avsnitt D (Föräldrar och syskon), där de som fortsatt till teoretisk utbildning har svarat avsevärt mer. En annan avser andelen långa ordlisteord, där den högre utbildningsnivåns andel är större. Den tredje skillnaden är en samspelseffekt mellan kön och utbildningsnivå, för övrigt den enda som noterats i variansanalyserna. För kvinnliga intervjupersoner stiger andelen enfrekvensord med ökad utbildning, medan tendensen snarast är den motsatta bland männen.

Utan mer detaljerade uppgifter kan man knappast ge skillnaderna i dessa tre hänseenden någon specifik tolkning. Till bilden hör nämligen att R-gruppen även i de fall skillnaderna inte är signifikanta ligger högst, närmare bestämt i 19 av de 21 variablerna. Lägst ligger R bara i två variabler. Den ena är var. 13 Inlägg, som i tabell 2 visats ha snarast negativa korrelationer med ett flertal variabler och även uppvisar en negativ differens mellan de högre utbildningsnivåerna i tabell 5. Den andra är var. 17 Ord/ordlisteord. Det föreligger alltså en praktiskt taget genomgående tendens till högre värden för den högsta av de jämförda utbildningsnivåerna. Mellan nivåerna O (folkskola) och Y (yrkesskola) är ordningsföljden mera oklar.

Mellan de högre utbildningsnivåerna visar 10 av de 21 variablerna signifikanta skillnader, alla utom en i positiv riktning. Undantaget är som redan nämnts antalet inlägg. Dess negativa samband med utbildningsnivå kan tolkas så att intervjuaren har fått ingripa mer med hjälpfrågor och uppmuntran till utförligare svar på lägre än på högre utbildningsnivåer. Differensen är störst för måtten på ordlängd, därnäst i antalet ord per inlägg vilket också avspeglar skillnaderna i intervjuarnas behov att ingripa. Antalet olika ord ger mer konsekventa skillnader mellan utbildningsnivåerna än antalet ord som sådant. Också här pekar de icke signifikanta medeltalskillnaderna i samma riktning som på de lägre utbildningsnivåerna, nämligen mot en generell tendens till högre värden på högre utbildningsnivåer.

Många av de signifikanta skillnaderna är högst avsevärda såväl vid en absolut bedömning som i relation till inomgruppspridningen. Så är t ex antalet långa ord mer än 60 % större i H- än i R-gruppen och antalet ord

per inlägg drygt 40 % större i motsvarande jämförelse. En differens på inemot ett helt spridningsvärde brukar också uppfattas som betydande.

I tabell 6 redovisas på motsvarande sätt skillnaderna mellan män och kvinnor. Signifikansen har här fastställts genom variansanalyser i hela materialet av 239 personer, alltså med bortseende från uppdelningen enligt intelligens, vars ev inverkan "begravts" i utbildningsvariabeln. Eftersom män och kvinnor väger lika i alla kombinationer blir emellertid jämförelsen dem emellan statistiskt rättvisande.

Tabell 6. Signifikanta skillnader mellan män och kvinnor med socialgrupp och utbildning under kontroll.

	M	K	M-K	DIFF/SD
1 Ord totalt	4308	3736	572	0,40
2 B	1193	1037	156	0,29
3 C	774	667	107	0,36
6 F	639	539	100	0,37
7 G	747	659	88	0,25
8 Ordlisteord totalt	786	693	93	0,50
9 f=1	456	395	61	0,53
10 f=2-5	219	198	21	0,38
11 f=6-20	74	67	7	0,38
12 f>20	37	33	4	0,40
14 Ord / Inlägg	46	40	6	0,3
16 Avbrutna ord och satser	176	137	39	0,36
18 Ordlisteord f=1 / Ordlisteord totalt	57,8	56,8	1,0	0,35
19 Ordlisteord >10 bokstäver	65	52	13	0,4
20 Ordlisteord >10 bokstäver / Ordlisteord totalt (%)	7,88	7,24	0,64	0,37
21 Ordlängd ordlisteord f=1	6,18	6,08	0,10	0,33

Här är resultaten än mer entydiga. Männerna har signifikant högre medelvärden i 16 av de 21 språkvariablerna. Icke signifikanta skillnader går i samma riktning i 4 av de återstående. Det enda undantaget är antalet inlägg där

medelvärdena är exakt lika - 100 hos både män och kvinnor. Männens värden ligger ungefär 15 % högre än kvinnornas och de olika variablerna skiljer sig inte åt särskilt mycket i fråga om differensernas relativa storlek. Huvudintrycket blir att männen talar mera, använder fler olika ord, fler långa ord men utan att ha varit utsatta för vare sig fler eller färre ingripanden från intervjuarnas sida. Detta är ett sidoresultat till huvudfrågeställningen men rimligtvis inte desto mindre av intresse.

Slutligen kommer vi till skillnader mellan socialgrupper och intelligensnivåer som sammanfattas i tabellerna 7 och 8.

Tabell 7. Signifikanta skillnader mellan socialgrupper med kön, intelligens och utbildning under kontroll.

	Arbet.	Tj.män	T-A	DIFF/SD
16 Avbrutna ord och satser (bland O-Y-R)	117	178	61	0,57
19 Ordlisteord >10 tecken	55	62	7	0,24
20 Ordlisteord >10 bokstäver / Ordlisteord totalt (%)	7,24	7,88	0,64	0,37
21 Ordlängd ordlisteord f=1	6,08	6,19	0,11	0,37

Deltagare som växt upp i lägre tjänstemannahem har signifikant högre värden i fyra variabler än de som har arbetarbakgrund. Dels de tre ordlängds-måtten, dels - men bara på lägre utbildningsnivåer - antalet avbrutna ord och satser. Begränsningen av socialgruppsvariabeln till två varandra närliggande kategorier gör naturligtvis inte rättvisa åt styrkan i denna faktor generellt, men dess genomslag i ordlängdsvariablerna är ändå anmärkningsvärt.

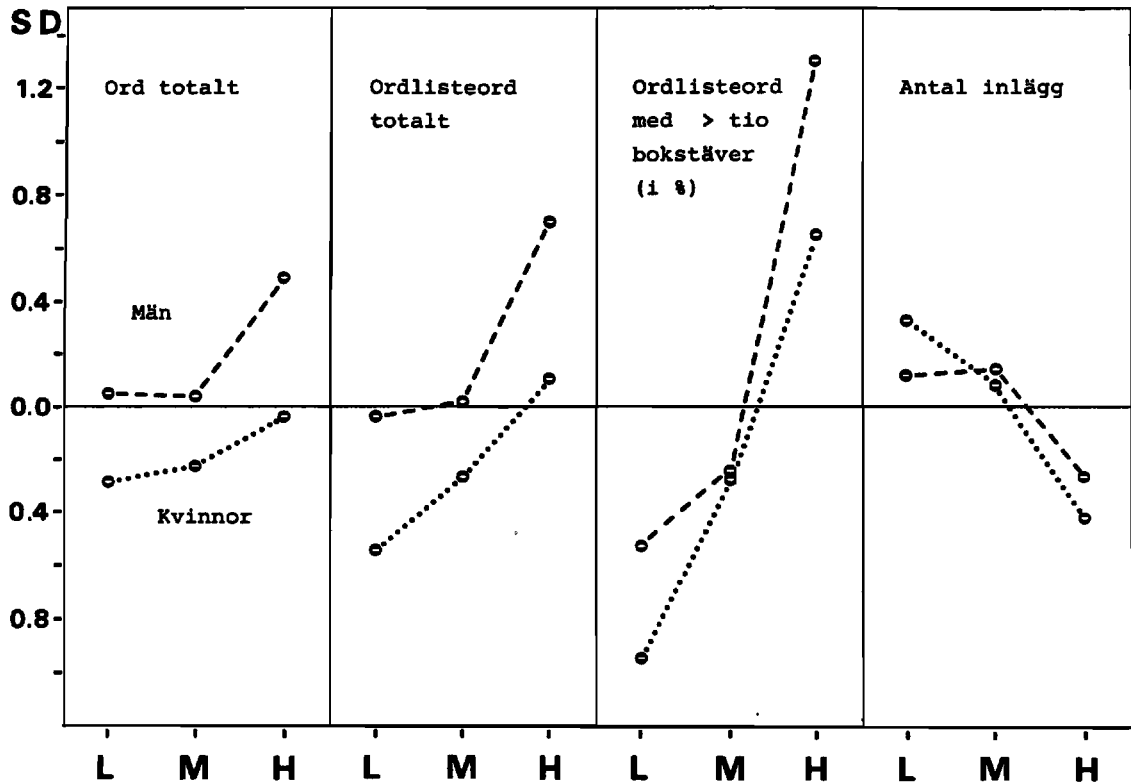
Ännu mer begränsad räckvidd har jämförelserna mellan intelligensnivåer. Dels görs de mellan två nivåer nära mitten på skalan med yttervärden uteslutna, dels kan jämförelsen ske bara inom realskolegruppen. Av de två skillnader som nått signifikans går den ena (ord per inlägg) i annan riktning än jämförelserna mellan utbildningsgrupper möjligen givit anledning att förvänta.

Tabell 8. Signifikanta skillnader inom R-gruppen mellan intelligensnivåer med kön och socialgrupp under kontroll.

	Lägre int.	Högre int.	H-L	DIFF/SD
14 Ord / Inlägg	44	36	-8	0,43
18 Ordlisteord f=1 / Ordlisteord totalt (8)	57,0	58,5	1,5	0,53

De viktigaste resultaten sammanfattas i Figur 1 som omfattar fyra centrala variabler, nämligen nr 1 (ord totalt), 8 (ordlisteord totalt), 20 (andelen långa ord) och 13 (antal inlägg). Utbildningsnivåerna O och Y har förts samman till en L(åg)-kategori, G och H till en H(ög)-kategori, medan R bildar M(ellan)-kategorin. De båda intelligensnivåerna har också slagits samman. Alla medeltal - vart och ett baserat på i genomsnitt 40 individer - har uttryckts i avvikelser från det ovägd totalmedeltalet som andel av den genomsnittliga inomcellsspridningen (jfr tabell 4). Härigenom blir resultaten för de olika variablerna direkt jämförbara.

De tre utbildningsnivåerna skiljer sig tydligt åt i alla fyra variablerna - mest i andelen långa ord, därefter i antalet olika ord. Likaså framträder männens högre frekvenser tydligt i de tre måtten på ordanvändning, medan män och kvinnor är lika i fråga om antalet inlägg. Det sistnämnda måttet motsvarar antalet ingripanden från intervjuaren och betyder indirekt att männen talat mer inom varje inlägg.

Figur 1. Sammanfattning av huvudresultaten

Kapitel 6

Diskussion

De gjorda jämförelserna har visat tydliga skillnader dels mellan utbildningsnivåer, dels mellan män och kvinnor. Innan vi går in på innebörden av dessa resultat kan det vara skäl att något dröja vid de eventuella felkällor som sammanhänger med materialets sammansättning. Vi har redan tidigare nämnt den geografiska begränsningen, koncentrationen till vissa undergrupper och ersättandet av förstahandsuttagna intervjupersoner med reserver. För att börja med det sistnämnda så tyder redan erfarenheterna från enkäten (jfr LING-1) på att det är svårare att få de minst utbildade att delta i undersökningen än de som fått någon grad av teoretisk vidareutbildning. De observerade skillnaderna mellan olika utbildningsgrupper tenderar i så fall att vara mindre än vad man kunnat vänta vid ett fullständigt deltagande. Vi har ännu inte haft tillfälle att göra strikta kontroller på denna punkt i intervjuundersökningen. Det finns dock ingen anledning att på förhand anta att de skillnader som uppmätts uppkommit genom bortfall av tilltänkta intervjupersoner.

Koncentrationen till vissa undergrupper gör det givetvis uteslutet att generellt uttala sig om inflytandet från social bakgrund eller intelligens. Men inom undersökningens ram har de olika faktorerna balanserats mot varandra i en faktoriell design som gör det möjligt att uttala sig med rätt stor säkerhet om de kontrasterande grupper som jämförts. Den geografiska begränsningen är också ett hinder för mera vittgående generaliseringar. Däremot har urvalet av intervjupersonerna i möjligaste mån gjorts så att geografiska faktorer inte skall blanda sig i jämförelserna mellan utbildningsnivåer, kön etc.

En långt viktigare begränsning än undersökningsgruppens sammansättning är i så fall intervjuformen och valet av teman för samtalet. Intervjun är konstlad samtalsituation, som människor med längre utbildning och därmed sammanhängande arbete troligen har större förtrogenhet med och som troligen också framkallar ett något mera formellt språk än vad man finner i spontana samtal (jfr Löfström & Norén, 1977). Den starka betoningen av frågor kring utbildning och yrkesval gör också att de som genomgått längre utbildningar

har mer erfarenheter att rapportera. Hade skillnaderna mellan utbildningsgrupper främst gällt intervjuernas längd, registrerad som antalet ord, kunde resultaten ha framstått som tämligen triviala och mindre sannolika att återkomma i intervjuer kring andra teman.

Nu är det ordlängd och antalet olika ord som ger de kraftigaste utslagen och där kan bakom de kvantitativa måtten finnas kvalitativa skillnader i ordanvändning. Vad vi i denna första analys framför allt velat konstatera är om det lönar sig att gå vidare till sådana ytterligare studier. Svaret är obetingat ja. Det är troligt att man då kommer att finna intressanta kvalitativa skillnader i språkmönstret mellan personer med olika utbildning.

Vid sidan av detta bör resultaten redan som de föreligger vara av intresse för språkvetare. Den stora majoriteten av undersökningar över ordanvändning avser skriftspråk. Här finns ett omfattande talspråkmaterial registrerat, även om det som nämnts kommer från en konstlad samtalssituation kring på förhand givna teman. Inte minst intressant framstår skillnaden mellan män och kvinnor, som, åtminstone vid en första översyn, mera överensstämmer med vad män anklagas för i kvinnorörelsens attacker mot manlig språkdominans än med den populära föreställningen om kvinnorna som mer verbalt inriktade.

Trots de begränsande principerna för jämförelsematerialets sammansättning finns det anledning att relatera språkmåtten också till andra uppgifter om individerna, dels sådana som avser deras skolprestationer, dels deras svar på enkäten där bl a ett frågekomplex just gällde den egna tilltron till språklig kompetens.

Före sådana studier kan det vara skäl att komplettera de nu använda språkvariablerna t ex med mått som graderar de använda orden efter deras frekvens i materialet som helhet. I gengäld kan man överväga att slopa mått som är mycket högt korrelerade inbördes, även om det på detta explorativa stadium hittills har visat sig lönsamt att ha med många besläktade variabler.

Referenser

Christianson, U. & Härnqvist, K. LING-projektens enkät 1980. Genomförande och bortfallsanalyser. LING 1. Pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet, 1980:12 (jämte separat bilagedel)

Christianson, U. & Härnqvist, K. LING-projektens enkät 1980. Översiktliga analyser av frågor med fasta svarsalternativ inom ett riksrepresentativt sampel. LING 2. Pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet, 1981:06

Christianson, U. & Härnqvist, K. Konstruktion av utbildningskoder i LING-materialen. LING 3. Pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet, 1982:02

Gabriels, A. & Björkdahl, S. LING-projektens enkät 1980. Klassifikations-system för svar på enkätens öppna frågor jämte en indelning i boende-regioner. LING 4. Pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet, 1983:07

Härnqvist, K. LING-projektens enkät. Loglineära analyser av enkätsvarens samband med utbildningsnivå, intelligens och social bakgrund. LING 5. Pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet, 1983:07

Löfström, J & Norén, K. Teori- och metoddiskussion kring projektet Språksociala studier i en talspråklig databas. Rapporten från Språkdata 5, Göteborg 1977

Bilaga 1.

Utdrag ur intervjuutskrift (avsnitt F).

F1. I. Nu skall jag ställa några mer allmänna frågor som inte gäller just din egen situation, och jag börjar med skolan. Vad tycker du att man skall få lära sig i skolan?

v664

M. ämnen då eller

I. ja eller i allmänhet

R. mmm (snacker-till-ett-barn) vad man/ jag jämnar(?) alltså det som jag tycker är --- är viktigt va --- å det jag säger till killarna att dom ska lära sig det är alltså svenska matte --- ss/ jo svenska matte --- tyckte det var ett tredje ämne också --- men svenska å matte det är alltså det viktigaste A å D det ska dom trycka hårt på från början alltså lära dom att räkna å lära dom svenska språket ordentligt för att det är A å D för att kunna fortsätta sen för att är det doit från början så --- håller dom efter sedan --- men fö/ du se nu frågan om/

I. vad du tycker att man ska få lära sig i skolan

R. ja lära sig ja å sen borde/--- det är väl ofta s/ eller samarbete då mellan föräldrar å skola skolan måste ju bör ja uppfostra också barnen att dom ska förföra sig på ett visst sätt att dom --- dom ska förtfarande vara artig mot äldre dom ska kunna öppna dörrar å --- hälsa å sånt där å det måste ju både föräldrar och skola hjälpas åt å göra det tycker jag är viktigt att --- ett barn gör även om det kanske låter lite gammalmodigt men --- jag tror det är jag tror det är bra för dom att/ senare att hålla (?) --- å att --- ja att få lära sig att att kunna sitta stilla nån gång också alltså i skolbanken det ska inte bara vara rörigt i skolan utan det ska vara det ska vara lite disciplin ändå även/ inte den här behärda disciplinen som var förr i världen utan --- säger läraren till så ska det kunna bli tyst --- det tycker jag är/ dom ska både lära sig alltså då --- vänligt alltså ämnen då svenska å matte och så vidare va å sen lära sig lite --- lite ordning å --- reda det tycker jag är viktigt för skolan

F2. I. Är det några andra viktiga saker man behöver kunna, men som man inte lär sig i skolan?

v713

M. som man inte lär sig i skolan ----- ja det ligger ju lite grand då (?) jag svara(e-de) förra frågan för att man kanske inte lär sig --- dom här sakerna med att --- hålla ordning å --- visa artighet å sånt nu va men det är kanske nånting som dom borde trycka lite grand mer på --- även om det kanske är jobbigt för läraren (?) jag tror många lärare vill ha det så också

I. är det fler saker du kan komma på som är viktiga å kunna men som man inte/

R. nå det det m/--- nå det tror jag inte utan dom har ju dom --- dom flesta --- möjligheter att lära sig olika saker som dom är intresserade av sedan så att --- jag tror inte det är nåt annat

F2:2 I. det där med å hålla ordning å sånt där --- hur tycker du att du har fått erfarenhet av det själv

v738

R. att jag är slarvig (skratt)

I. nå (?) --- du hur du liksom har lärt dig allt det här som du tyckte att barnen ska lära sig i skolan nu

R. nå men det är väl kanske både skolan och föräldrar som har uppfostrat en att att --- man ska kunna stiga upp i en buss man ska kunna hålla upp en en dörr för en människa man ska inte bara släppa den rätt i näsan å --- å det tror jag att det det är skolan och då föräldrar som har lärt en det

Bilaga 2.

Utdrag ur ordlista över en intervjuutskrift.

**** F O L 1 **** Ling-projektets frekvensordlistning.

560	läsa	1
561	läsandets	1
562	läste	5
563	lätt	1
564	länsamma	1
565	läsa	20
566	läser	1
567	läste	1
568	lägkonjunkturen	1
569	lång	2
570	länga	3
571	mamma	2
572	man	4
573	man/	31
574	markant	1
575	maskinskrivning	1
576	massa	1
577	matande	1
578	matematik	1
579	material	2
580	materialismen	1
581	me	39
582	me/	1
583	med	3
584	medan	3
585	medmanniska	1
586	medveten	1
587	mellan	1
588	mellanperiod	1
589	men	44
590	men/---	1
591	mer	9
592	mera	4
593	mest	2
594	metoderna	1
595	mig	43
596	mil	1
597	min	18
598	mina	11
599	mindre	1
600	minns	5
601	minskad	1
602	minsta	1
603	missbrukare	1
604	miste	1
605	mitt	2
606	mmm	18
607	modetecknare	5
608	mogna	4
609	mognad	1
610	mognade	1
611	mognaden	1
612	motbröder	1
613	mot	1
614	motivera	1
615	motiverad	1

RAPPORTER FRÅN INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK,
GÖTEBORGS UNIVERSITET

issn 0282-2164

Beställes från Institutionen för pedagogik, Göteborgs universitet, Box 1010, 431 26 Mölndal.

Johansson, I., Flising, B. & Nord, L. Utvärdering av utvidgat fritidshem vid Vättnedalsskolan i Göteborg. 1984:01.

Lander, R. Furuhällsskolans försök med jämställdhet 1978-1982. En processtudie. 1985:01.

Reuterberg, S.-E. & Svensson, A. Studiehjälpens betydelse för eleverna i gymnasieskolan. 1985:02.

Larsson, S. & Thång, P.O. Arbetets betydelse och utbildningens funktion. En empirisk studie av sjukvårdsbiträdens syn på arbete och utbildning. 1985:03.

Lassbo, G. Föräldrars fritid. Resultat från två intervjuundersökningar. 1985:04.

Toshach Gustafsson, I., Gustafsson, B. & Flising, L. "Barn med behov av särskilt stöd" i förskolans institution och organisation (BIO). 1985:05.

Härnqvist, K., Christianson, U. & Tingsell, J-G. LING-projektens intervju. Kvantitativa mått på språkanvändning och deras samband med utbildningsnivå och kön. 1985:06.

issn 0282-2164